

Najat El Hachmi

Dilluns ens estimaran

NAJAT EL HACHMI

Dilluns
ens estimaran

Edicions 62

Barcelona

© Najat El Hachmi, 2021

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats

Primera edició: febrer del 2021

© Editorial Planeta, s. a. (2021)

© d'aquesta edició: Edicions 62, s. a.
Diagonal, 662-664. 08034 Barcelona
info@edicions62.com
www.edicions62.cat

Projecte realitzat amb la Beca Leonardo a Investigadores y Creadores Culturales 2019 de la Fundación BBVA.

**Fundación
BBVA**

La Fundación BBVA no es responsabiliza de les opinions, comentaris i continguts inclosos en el projecte i/o els resultats que se n'obtinguin, els quals són totalment i absolutament responsabilitat dels autors.

Fotocomposició: Moelmo, s.c.p.

DIPÒSIT LEGAL: B. I. 189-2021

ISBN: 978-84-297-7950-9

Anàvem en màniga curta el dia que ens vam conèixer. Encara no era mal vist que les noies joves ensenyéssim els braços en aquell barri de la perifèria de la perifèria de Barcelona que podria ser la perifèria de la perifèria de qualsevol altra ciutat. Ara ja no hi ha rajos de sol que toquin la pell de les noies, el borrisol dels seus braços ja no s'enrosseix a l'estiu ni l'aigua esquitxa les seves esquenes despullades. I no és perquè al damunt s'hi hagi instal·lat un núvol permanent sinó perquè l'obscurantisme ha penetrat sense resistència en les ments dels veïns. Moltes de les noies tapades que ara veuries al barri —n'hi ha moltes més que quan la teva família hi va arribar—, diuen que renunciïn al sol i a la brisa, a l'aigua del mar i a les piscines, a l'amor i al sexe per convenciment i voluntat pròpies. M'hi discuteixo de vegades quan visito la mare, que encara viu allà, però ho faig com si el meu jo d'ara parlés amb el meu jo de llavors, d'uns disset anys. Nosaltres també en vam fer, de renúncies expresses. I també ens pensàvem que era perquè ho volíem.

El cas és que quan ens vam conèixer anàvem amb màniga curta. Tù no ho sabies però en aquella època jo sortia al món exterior amb el cos encongit, com amagant-me de

les mirades de la gent amb qui em trobava. Tant era qui fossin, jo sempre m'encongia. Aquell cos era meu, però em feia una nosa asfixiant perquè no sabia com desprendre-me'n. Quan et vaig mirar per primer cop vaig veure un rostre enlluernador, un somriure que se'm va encomanar sense que hi pogués oposar cap resistència, però en el moment de fixar els ulls en els teus no vaig trigar a adonar-me que en el fons, sota l'esclat de simpatia, hi havia una ombra que jo encara no podia interpretar. El meu cos encongit i l'ombra lleugera en els teus ulls eren fruit de la mateixa ferida, però aleshores ni tu ni jo ho sabíem.

Quan es feia fosc, al nostre barri vertical les finestres il·luminades de centenars de pisos minúsculs semblaven ulls que ens observaven. Tots els nostres moviments, les nostres converses, gestos i accions, eren públics, visibles per als veïns amuntegats els uns damunt dels altres, uns veïns que dedicaven bona part del temps a controlar-nos. Me'n recordo molt de la Sam, que vivia al pis de sota del de la meua família i esclafia en rialles quan algú li explicava els rumors que corrien sobre ella. I et penses que m'importa el que diguin de mi? Viu i deixa viure, repetia, i potser per això jo baixava sovint a casa seva i m'asseia al seu llit, un llit amb un somier vell que s'enfonsava i ens feia relliscar l'una cap a l'altra. La seva habitació estava atapeïda de caixes i bosses que no es podien guardar enlloc més. No sé si encara es fa dir Sam i no Samira. ¿Recordes com s'enfadava quan li dèiem pel seu nom real perquè deia que Samira sonava a bona noia, a noia antiga que es casa als catorze anys i té el primer fill als quinze? No, ella volia que li diguéssim Sam, que era més modern i quadrava amb l'altra cosa que volia ser (a banda de moderna): negra. Ens feia riure però n'es-

tava convençuda, que es podria fer negra. Nosaltres, les mores, no som res, ens deia, no sortim a videoclip ni a pel·lícules, no existim. Només a merdes de reportatges avorrits que fan a La 2, i encara ni això. Quan sortim a la televisió ens enfoquen des de lluny o per darrere, en grup i totes tapades, com si fóssim part d'una bandada al mig de la sabana. No fem res, nosaltres. Ni cantem ni ballem. En canvi els negres sí, ells són guais, tenen la seva música, les seves sèries, són els protes, i la gent els admira, no els estudia.

I és que n'hi havia unes quantes, de Samires, al nostre barri. Tot i que les lleis prohibien deixar l'escola abans d'hora i els matrimonis infantils. ¿O no eren infantils, aquells casaments arranats amb un cosí del poble a qui se li havien de fer papers? Tot pel bé de la família. Si les Samires volien una altra cosa, que s'aguantessin, com s'aguantaven els pares de les Samires menjant patata i tomàquet de llauna cada dia perquè el fresc era massa car, i havien d'estalviar per poder enviar diners als parents de l'altra banda de l'Estret cada mes. Tot formava part del mateix sacrifici: menjar barat, viure en pisos de sostres baixos i cuines amb armaris de fòrmica bufada, treballar totes les hores que els oferissin i donar la filla de catorze anys en matrimoni al fill gran d'un germà que no podia creuar la frontera de cap altra manera. Quan feien quinze anys, les Samires ja empenyien el cotxet del primer nadó i ningú els cantava la famosa cançó: *¡tiene mi amoor!*

És cert que la Sam tenia el ris molt petit i crespat i que sempre li deien que era cabell de negra, però no s'assemblava gens a tu. Era la noia amb els llavis més molsuts que he conegut mai, en forma de cor i atapeïts de carn. M'imaginava els homes resseguint amb un dit aquelles protube-

ràncies desitjant mossegar-les, però quan em venien aquests pensaments tornava al dilluns, dilluns i a fer llistes mentals, llistes i més llistes per aturar l'excitació. No sempre ho aconseguia. Sí, quan ens vam conèixer, aquell estiu de finals dels noranta, jo ja havia arribat a aquella fase. Obsessionada per un autocontrol impossible d'assolir, del tot convençuda que aquella era l'única via per fer realitat tots els meus objectius: treure les millors notes, tenir un cos correcte i no aquell desgavell de carns gairebé monstruoses, aprendre anglès, guanyar diners, escriure una novel·la, llegir tots els llibres i sortir d'aquell forat de món que ens havia tocat per viatjar i conèixer alguna cosa més que el nostre barri vertical de pisos de sostre baix.

A la Sam la coneixia de l'escola. Mai no li havia interessat gaire estudiar i quan va acabar l'etapa obligatòria ho va deixar. No m'entra res, tia. Sempre em deia tia. Quan ens va presentar no va trigar ni un segon a dir-t'ho: és una empollona fastigosa. La meva mare sempre m'ho diu: hauries de ser més com la filla de Muh i no tan cabra boja. Al barri em deien la filla de Muh i a l'escola empollona, alguns fins i tot mora empollona. Els nois, gairebé tots tan moros com nosaltres, em deien que si és que em creia que era millor que ells, si és que per ser empollona deixaria de ser mora. Una mora de merda com nosaltres, deien a vegades. És clar que també hi havia alumnes que eren cristians. Els dèiem així perquè era com s'anomenava els no musulmans a casa nostra; el món es dividia entre moros i cristians. Els cristians també em deien empollona o mora empollona dependent del dia, de si hi havia hagut baralla o no. Potser era per totes aquelles fronteres invisibles entre els alumnes que jo em sentia més a gust acompanyada d'un llibre.

La Sam em deia empollona amb admiració, sempre em repetia que arribaria molt lluny. No s'hauria imaginat mai que tot i les meves bones notes jo sentia que era defectuosa de mena. Que quan treia un 9,75 em quedava atrapada en l'error fatal que suposava el 0,25, una tara imperdonable que demostrava que, al capdavall, no era res, no servia per a res i no aconseguiria mai res. I que si els altres pensaven que era intel·ligent només era perquè era prou hàbil per enganyar-los, per dissimular la meva condició de beneïta sense remei. Vaig viure molts anys així, flagel·lant-me sense parar. El gran delicte que havia comès i que mereixia tot el dolor del món: ser mediocre. Per això m'agradava trobar-me amb la Sam i parlar-hi una estona, perquè la seva joventut era lluminosa. Ella la gaudia sense el recargolament malaltís amb el qual la vivia jo.

Jo aleshores llegia molt, i tant la Sam com la mare i tothom al barri es pensaven que ho feia perquè era molt estudiantosa. Ja saps que per a les nostres famílies els llibres són això: instruments al servei de la preparació acadèmica, símbols de serietat i bona conducta. Si els meus pares haguessin pogut llegir algunes de les novel·les que m'excitaven les nits d'insomni, de ben segur que me les haurien prohibit, de la mateixa manera que canviaven de canal quan a la televisió algú estava a punt de fer-se un petó. Però com tots els analfabets confiaven en la correcció moral dels llibres. Al capdavall, les nostres vides de musulmans estaven vertebrades pel Llibre Sagrat. ¿Com s'havien d'imaginar que un objecte semblant al noble Alcorà pogués contenir el que ni tan sols pot ser dit en veu alta? El que ni es pot pensar? Intentava evitar-ho, perquè després sentia una culpa insuportable, però sovint quan, llegint un llibre qualsevol, topava

amb un paràgraf en què es descrivia la intimitat de les trobades amoroses o sexuals, el llegia una vegada i una altra fins que no podia evitar l'excitació i la meva mà, com si em fos aliena, baixava fins a la humitat de l'entreuix. Contenia la respiració, gairebé no em movia per no despertar el meu germà petit, que dormia al llit de sota. Després, si arribava l'explosió de plaer, plorava. Sempre plorava després dels orgasmes. D'això no en vaig poder parlar amb ningú, ni tan sols amb tu. Ara rellegeixo alguns dels paràgrafs que més em van excitar i descobreixo que eren ben innocents, que en realitat deien ben poca cosa i gairebé tot era fruit de la meva imaginació inflamada de fantasies.

També llegia per por a la vida. Això no ho sabíeu ni la meva família, ni tu ni la Sam. Ella gaudia de tot, parlava amb tota la naturalitat del món amb els nois, hi coquetejava encara que després no arribessin a res, tenia fama de fàcil només perquè reia i es vestia com volia, i els pares la deixaven fer. No li feia por agradar. Jo admirava i envejava la seva personalitat extravertida i la seva espontaneïtat, que li importessin un rave la reputació o coses intangibles com l'honor de la família. Quan penso en ella sento la veu de Cyndi Lauper dient: «oh, girls just want to have fun». Era el que ens tocava, llavors, era el que se suposava que havíem de fer, passar-nos-ho bé. Per a nosaltres allò tan simple era una gran novetat: mai abans no ens havien dit que a la nostra edat ens havíem de divertir. Però si teníem mares que ens havien parit poc després de sortir de la infantesa, ¿com havíem de saber el que era ser adolescents si al país dels nostres pares no existia, l'adolescència? ¿Com podíem ser despreocupades i fer veure que érem noies normals al caire del mil·lenni amb totes aquelles finestres il·luminades observant-nos?

Jo estava convençuda que podia aprendre la vida llegint-la als llibres: l'amor, el sexe, la llibertat. El que fos. Pensava que era el mateix entendre-ho tot per escrit que portant-ho a la pràctica. Quina diferència hi havia? Tu, amb el teu esperit pragmàtic i tocant de peus a terra (crec que al nostre barri tothom era més pragmàtic que jo), em contestaries que quina bestiesa, que una cosa és el que pots entendre des del cap (i aquí et posaries l'índex a les temples amb un gest molt nostre, molt de les nostres mares) i una altra és viure les coses de debò. Com una recepta, em diries, la llegeixes i tot quadra però després et poses a fer-la i què passa? Que hi ha coses que surten bé i altres que no. Per què? Per mil raons. Nena (tu no em deies tia, em deies sempre nena), nena, els llibres no t'ho diuen tot. Ni els de cuina. No t'expliquen coses que els cuiners ja saben i es pensen que tothom coneix, o no et diuen quin tipus de farina, si el forn és elèctric o de gas, hi ha moltes coses que no controles llegint la recepta i només les descobreixes quan la fas. La vida es viu, no es llegeix. Bé, no sé si m'hauries deixat anar una frase tan grandiloqüent. Eres profunda, més madura del que et tocava per edat, però t'expressaves de manera molt clara, sense recargolaments com els meus. Per això després, quan ja ens teníem confiança, quan jo et parlava i parlava em deies: Para, nena, para, que no entenc res del que dius.

El que no et vaig saber explicar llavors és que llegir, sentir-me part d'un món del tot diferent d'aquell tan petit que ens havia tocat a nosaltres, pensar-me que era la protagonista de petites i grans aventures, em permetia assajar la vida. Tot era un simulacre, és cert, però durant un temps em vaig agafar a aquell simulacre per no ofegar-me del tot sota el pes de tantes normes que ens anaven imposant.

I era una manera de viure sense el perill que la vida, la real, em desbordés. Capbussant-me en un llibre abandonava una mica el cos, deixava de resultar-me tan amenaçador, encara que de tant en tant despertés de la seva somnolència amb aquells paràgrafs que jo considerava tan sexuals. Quan ens vam conèixer no em vaig adonar, centrada en mi mateixa com estava, que a vosaltres també us passaven coses pel cos, que expressava allò que no podíem dir en veu alta. Ara sé que era la por al plaer, a l'amor, al sexe, a la llibertat però també a l'assetjament, a les conseqüències devastadores que podia tenir el fet de provocar el desig dels homes, un desig amenaçador sobre el qual totes les mares ens havien alertat sense parar des que érem petites. No vagis sola, ni quan és fosc, el llop sempre és a l'aguait; i quan ens convertíem en dones, dones encara verges, el perill augmentava d'una manera exponencial. Però tot això ho vaig entendre molts anys després.

Tu ja la coneixies d'abans, la Sam, els seus pares i els teus eren veïns al poble a l'altra banda de l'Estret i ara havien recuperat el contacte perquè us havíeu instal·lat al nostre barri vertical, uns pisos per sobre del de la meua família. Érem al mig de la placeta que formaven les tres torres quan la Sam ens va presentar. Totes les finestres observant-nos, i tu i jo vam quedar tot d'una atrapades l'una en l'altra. Donaria el que fos per tornar a aquell precís instant, a l'atracció sobtada que vaig sentir cap a tu, un impuls físic que escapava a la voluntat o la raó. Amb el sol escalfant-nos lleugerament l'esquena, vam sentir com creixia una goma que ens tibava l'una cap a l'altra i des de llavors vam buscar totes les excu-

ses possibles per trobar-nos. Si coincidíem al carrer, ens pas-sàvem hores parlant a peu dret. Jo arribava tard a casa i la mare em feia mil preguntes sobre on havia estat. Em podies veure des de la finestra, li contestava, era a baix parlant amb una amiga. Tens sort que ell no hi és. La mare sempre deia *ell* en comptes de *el teu pare*. De vegades coincidíem a l'habitació atapeïda de la Sam, de vegades ens aturàvem al replà. No recordo de què parlàvem, tanta estona dretes, aquella tibantor estranya, aquella confiança que jo no havia tingut amb ningú, com de poder-te explicar secrets. Tot i que tenia tanta por del que poguessin dir de mi, que intentava no tenir res a amagar, no fer res que pogués considerar-se una mala conducta. No per mala consciència sinó per continuar gaudint dels privilegis que m'havien concedit a casa: sortir per anar a l'institut o per fer encàrrecs concrets, un marge de llibertat inaudit per a dones com la meva mare, que només sortia de casa un cop per setmana i per anar a comprar.

Tenir secrets era massa arriscat i si n'hagués tingut no els hauria explicat mai de la vida a ningú del barri. Els rumors, en aquelles tres torres de pisos, corrien com la pólvora i les parets semblaven tenir orelles. Per això a mi m'havien posat el sobrenom de «La Muda», tal com era per als meus veïns. No pas a dins de les aules de l'institut, on parlava i parlava sense parar, a les classes, als passadissos, al menjador ple de fum. Al meu institut no hi havia cap alumne que visqués al nostre barri perquè llavors la primària s'acabava amb catorze anys i els pocs que continuaven estudiant anaven a fer formació professional.

No recordo si ens vam fer dos petons ni la conversa d'aquell primer dia, et recordo somrient, els cabells llisos recollits en una cua de cavall, uns pòmuls majestuosos i els

ulls ametllats sempre pintats de negre. Les noies solteres teníem prohibit ensutjar-nos els ulls, el *khol* era per a les dones casades, però jo a tu sempre t'he vist amb la mirada intensa, les celles emmarcant-la com en una miniatura persa. Eres, sens dubte, l'encarnació de l'ideal de bellesa de les nostres mares: blanca de pell i de carns abundants. Tot i que tenies la cara plena de grans i semblaves mig enterrada en tu mateixa. De cintura en amunt estaves prima, tenies poc pit i les espatlles estretes, però de cintura en avall t'eixamplaves com si t'haguessin plantat dins d'un altre cos, més lent, més espès, un cos que frenava les possibilitats d'enlairar-te. ¿Això és el que vaig pensar aquell migdia davant del portal, o és ara que em sembla que les teves cuixes desmesuradament amples, el cul gros i els grans a la cara eren mecanismes de defensa davant del món, com ho era el meu engorgiment permanent?

No ho sé però aviat començarien a córrer rumors a l'escala sobre la teva vida, sobre el que t'havia passat abans d'aterrar al barri. I si eren certs em confirmarien que aquella ombra al fons de la teva mirada reflectia una tristesa amb raó de ser encara que et mostressis sempre riallera. Jo llavors no em creia cap de les xafarderies que circulaven, m'ho havia prohibit a mi mateixa, fossin les que fossin. Quan la mare deia: saps que la filla de la daixones?, jo arronsava les espatlles i li contestava que jo no havia vist res i ella tampoc i per tant no podíem treure cap conclusió i encara menys dedicar-nos a jutjar les altres (perquè els rumors sempre eren sobre noies o dones, ells no eren matèria d'interès per part de la brigada de control social de les tres torres). Llavors la mare s'entestava a defensar la persona que li havia confiat la informació i per demostrar-me que no mentia em deia

que havia jurat per Déu. Qui creus que s'atreviria a fer servir el nom del Senyor en va? Qui creus que diria juro pel sagrat Alcorà si no fos cert? Jo tornava a arronsar les espatlles, perquè en la majoria dels casos el rumors tenien a veure amb fets innocents o bé normals en noies de la nostra edat: que si aquella havia parlat amb aquell, que si havia sortit de nit, que si havia acceptat treballar servint alcohol per als cristians o netejant el cul als seus vells. Tot eren excuses per frenar les nostres passes, per petites que fossin, i els judicis eren sempre implacables.

La senyora del sisè segona, germanastra d'una cosina llunyana del pare, coneguda per tots com la Parabòlica perquè de seguida que s'assabentava de qualsevol exclusiva corria a la cabina de telèfon a gastar-se els diners per explicar-ho als del poble, no va trigar a visitar la mare per dur-li noves sobre la teva família. Li va explicar que encara que vinguéssiu del mateix lloc que els respectables llinatges de la nostra raça (ho deien en castellà, no eren poques les paraules que agafaven d'aquesta llengua), sens dubte la més noble de totes les races, vosaltres éreu molt relaxats, de la mena de gent a qui tant els fa tot. Per això a casa vostra, quan hi havia reunions, s'hi barrejaven homes i dones. ¿Records el pes que tenia aquesta expressió, «tant els fa tot», «tot els és igual»? No volien dir que fóssiu despreocupats, no, volien dir que éreu moralment relaxats, cosa que creava tota mena de sospites. No sé d'on ho va treure, la Parabòlica, que vosaltres éreu d'aquesta mena, però quan encara no havíeu ni acabat de fer la mudança ja us havia penjat l'etiqueta i això, després, complicaria la nostra amistat, vista de seguida com un perill pel meu pare. Però bé, ja ho saps, que per al meu pare tot era un perill.

Jo no em vaig escoltar mai res del que explicaven de tu ni de la teva família. Em semblaves, de lluny, la persona més transparent que havia conegut mai. I, al contrari del que feien els altres, no et vaig sentir dir mai res sobre ningú que no fossis tu mateixa. Si sabies coses de les altres noies, eres com un metge que guarda el secret professional.

A la Parabòlica jo la desconcertava molt. Quan venia a casa i s'asseia a la saleta, es recollia una mica la part de baix del vestit fins que se li veien els pantalons de sota, enganxava dos dits al cinturó trenat per col·locar-se'l bé i em mirava de dalt a baix d'una manera que m'inquietava. De seguida em deia el que em deia sempre: l'altre dia et vaig veure però ni te'n vas adonar, de tan capficada que anaves. Tu sempre caminant de pressa i amb la mirada a terra. Ja ho diu tothom que no hi ha noia més exemplar que tu. I m'ho deia com preguntant-me: què amagues? Alguna cosa amagues i tard o d'hora la descobriré.

Jo llavors, ja t'ho he dit, estava entestada a controlar la vida fent llistes i abdominals i llegint tot el que podia llegir, no donava peu a cap rumor i gràcies a això podia continuar a l'institut, perquè al meu pare no li havien arribat mai comentaris negatius sobre el meu comportament. Pobra de mi. Si s'assabenta de la més mínima desviació, em deia la mare, que li feia de missatgera, se t'hauran acabat tots els privilegis. Poc que s'ho imaginava, la Parabòlica, que aviat en tindria per deixar-se un dineral a la cabina, parlant de mi i de tu i de les coses que faríem d'amagat.

Poc després de coneixe'ns vam començar a sortir a córrer: tu, jo i la Sam. Quina novetat, quin comportament tan es-

candalós que ocuparia les tertúlies de les cases i provocaria debats encesos: que un grup de noies com nosaltres, amb les mares que només sortien de casa per motius concrets i tapant-se abans de trepitjar l'exterior, que noies solteres com nosaltres en un barri com aquell, de tres torres al voltant d'una plaça de ciment, limitat dins del triangle que formaven un riu, una via de tren i una carretera comarcal, ens poséssim a córrer pels camins sense asfaltar com cabres boges. On s'és vist? Però aquesta seria només una de les controvèrsies que provocariem. Controvèrsies per actes insignificants, la cullereta gratant el mur de l'enorme muralla darrere la qual estàvem tancades. És cert que no érem gaire conscients del que fèiem. Només érem unes noies joves que volien posar-se en forma i sortien a córrer com feien les noies joves a la televisió.